

— APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI —

Abonamentul: 6 coroane (8 franci)

Redacția: str. Lemnelor 39.

Administrația: str. Lemnelor 44.

✦✦ Todoran. ✦✦

— Episod din istoria regimentului de graniță dela Năsăud. —

Curtea căuta să estindă de-o dată cu militarizarea și unirea cu biserica Romei, care pe atunci încă nu ajunsese a se lăți până în aceste ținuturi. De aceea populațiunea, când a fost întrebată despre aplicarea ei de a se militarisa, i-a pus în vedere și această chestiune atât de momentuoasă. Colonelul *Schroeder*, comandantul garnisoanei din Bistrița, a dezvoltat mult zel întru a îndemna pe Români, ca de-odată cu primirea armelor să primească și unirea.

Dacă cunoaștem firea poporului în acea ce privește chestiile de credință, putem să ne inchipuim, ce luptă se va fi petrecut în sufletul lui, până ce se va fi putut declara, că primește și unirea — lepădarea de credința din moși-strămoși — de-odată cu militarizarea. De altă parte nu trebuie să lăsăm din vedere, că aici era un teren foarte princiios dușmanilor militarizării, pentru a viri ceartă și a semena ură între popor, a-l înfrica și depărta dela primirea armelor. Într'adever acești dușmani n'au lăsat neexploatat terenul. Pe sub mână au întrebuițat prilejul de a ațîța pe oameni unii contra altora, a le viri în cap fel de fel gânduri și temeri, arătându-le în colorile cele mai negre: ce e

disciplina în oaste, greutățile războiului, că nu vor putea trăi să fie soldați și cultivători de pământ totodată și multe lucruri de acestea, foarte potrivite de a înfrica pe oameni, când e vorba de a se face un paș decizător în viață. Și acestea n'au rămas fără urmări nu numai în ținutul Năsăudului, ci și în alte părți, unde s'a organizat grănițerimea.

Dar la Năsăud s'a petrecut un fapt foarte regretabil. Jertfă au căzut mai mulți fruntași, cari au trebuit să plătească cu viața pășirea lor curajoasă față cu ceea ce li s'a părut lor, că e o înșelăciune.

Bucecov, însărcinat cu organizarea miliției confiniare, a călătorit prin părțile țerei penfriu a-și lua informațiuni directe. Dînsul și aleatui proiectul de militarizare și'l înainta în Octomvrie 1761 consiliului împărătesc din Viena, unde afla aprobarea. În conformitatea cu acest proiect s'a trimis personalul trebuincios de comandanți și ofițeri, cari s'au apucat numai decât de muncă.

Intre locuitorii de pe valea Someșului și curtea din Viena s'au făcut și pertractări directe. Dintre conducătorii acestor pertractări ne e cunoscut pîn'acuma numai Tânase *Todoran* și Ștefan *Cute*, pomenit mai sus.

Acest Todoran a fost născut în comuna *Bichigiu*, situată într-o vale strimțată în partea sud-estică a muntelui Țibleș. Urmași din familia lui Todoran se mai află și astăzi. După cum se povestește, Todoran era om cu carte și ocupa funcțiunea de collector de dare în comunele de pe valea Salvei. Contribuțiunea aceasta se administra la cassa municipiului Bistrița, din această împrejurare încă se poate vedea, că Românii de pe valea Someșului ajunseseră ca contribuabili Sașilor. Lista contribuabililor din aceste comune de pe timpul acela se află în arhiva fondurilor granițerești din Năsăud,

Fiind luați Someșenii în combinațiune la militarizare, fruntașii lor, între cari fără îndoială primul loc îl ocupă Todoran și Cute, în conțelegere cu comunele interesate au intrat în tractări cu curtea din Viena în cestiunea militarisării celor 22 comune. Acești fruntași împreună cu alții, ale căror nume ne rămân necunoscute, câtă vreme nu se vor căuta actele în arhiva guvernului din Sibiu de atunci și apoi a curții din Viena, au și călătorit la Viena, unde după mai multe înțelegeri s'a încheiat un *pact de militarizare*, în care s'au luat condițiunile, în mod foarte favorabil pentru locuitorii comunelor. Cei de acasă au primit cu mare însuflețire condițiunile, și s'au declarat gata de a primi armele.

În vara anului 1862 s'au și trimis ofițeri în tinutul Năsăudului, cari stabilindu-și statul major la Năsăud, s'au apucat de formarea de companii în cele 22 de comune. Poporul a primit cu multă plăcere armele și credincioși tradițiunilor sale de vechiu apărător al țerei a arătat mult zel în instruirea militară. Ostenele ofițerilor au fost urmate de succes deplin. Numai că datorința ofițerilor nu era să se îngrijască numai de înaintarea în știința militară, ci totodată să caute de a se situa mai bine populațiunea și economiceste, ținutul prin firea lui selbatic, acoperit de păduri străvechi, nu era priincios pentru cultura cerealelor.

Lucrurile a mers bine în anul prim. Generalul Buccov cu Românii a scos-o ușor și era mulțumit cu ei.

O tragică rezistență a avut loc numai în primăvara anului 1863 în regimentul dela Năsăud, numit al II. regiment de graniță românească transilvan, iar în șirul celorlalte regimente din monarhie avind Nr. 17.

Buccov, pentru a lua jurământul dela trupele din nou organizate, a dat ordin, ca din regimentul II. să iasă pe ziua de 10 Maiu 1863 nouă companii, în echipament de paradă, la comuna Salva pe platoul *Mocirla*. Comuna Salva e spre vest dela Năsăud în depărtare de 3 kilometri. În partea nord-estică a comunei se înalță un larg platou numit „Mocirla.” E un frumos loc ce dominează valea Someșului din această parte. Era dar foarte potrivit pentru soleumnități militare.

Pe aceeași zi a venit și Buccov și cu dînsul episcopul Petru Pavel Aron dela Blaj. La sêrbătorearea luării jurământului au fost chemați, ca reprezentanți din toate comunele, primarii și jurații. În program era și sfințirea a lor 5 drapele militare.

S'a cetit pactul cu condițiunile stipulate la Viena și a urmat jurarea. De față era și Todoran cu alți fruntași, cari au fost la Viena ca delegați. Ei spuseră că pactul publicat nu e cel original încheiat la Viena, ci e falsificat și cuprinde condițiuni prea apăsătoare pentru popor. Al doilea lucru mare a fost, că soldații au strigat, că jurământul așa cum e formulat nu-l primesc, de oarece lor nu li s'a pus condițiune la primirea armelor să lupte și pe apă ci numai pe uscat. Între oratorii poporului a fost bietul Todoran, care declară în numele poporului, că condițiunile sunt falsificate și că unui astfel de jurământ nu să spun.

Se vede că dușmanii militarisării au reușit, să amăgească pe bietul popor cu formula jurământului „*zu Land zu Wasser.*” Poporul, în starea lui înapoiată de atunci, nu și putea da seamă, că aceea formulă e generală. Cine știe de câte toate va fi avut frică bietul popor, pentrucă de-odată cu militarizarea primise și unirea, o lege nouă.

S'au făcut încercări de a se explica cu binele formula. Episcopul și reprezentanții comunelor au vorbit cu blândetă noilor soldați și s'au încercat să-i capaciteze. Totul au fost de geaba. Ori ce li s'ar fi spus, știau că pe apă nu pot bate și tot li se cerea acest lucru. Și apoi știm cu toți, că Românul din firea lui are puțină încredere față de lucrurile nouă și față de străini.

Spiritele n'au putut fi nici de acum liniștite. Episcopul, ofițerii, primarii și jurații au fost trântiți, bătuți și fugăriți în încătrău au putut, ca să-și scape vieața. A fugit și Buccov, a fugit și episcopul Aron aște fiind cum era, a scăpat cu fugă trecând peste dealuri la Zagra.

Furia poporului n'a cunoscut marginii. De aici a urmat anarhie. Toți s'au împrăștiat cu toții pe la casele lor, apucând în sufletul lor numai neîncredere și amărăciune. Credința poporului eara, că a fost mințit și înșelat.

Faptele au fost raportate cu mare iuțeală la Viena. Această greșeală nenorocită, rezultat al ignoranței și machinațiunilor ascunse ale dușmanilor militarisării, a fost evalueată de *reșcoală militară* și tractată după legile militare.

Înmediat s'a trimis o comisiune dela curte, care veni pe teritorul regimentului, cu însărcinarea să cerceteze cauzele și să afle pe urzitorii acelei reșcoale atât de odioase din punct de vedere al disciplinei militare.

Comisiunea cât ce sosi, puse mâna pe Todoran și

pe alții 20 de fruntași banuiți de capi ai răscoalei. Lucrările și le-a isprăvit foarte iute, după fel de fel de interogatoare, ca să poată judeca.

Se zice, că comisiunea n'a avut trebuință nici de o lună, ca să poată afla natura acelei răscoale, atât de fatale pentru populațiune. Cu câtă conștiințiositate va fi lucrat comisiunea nu știm, asemenea nici, dacă i-a succes a afla adevăratele cauze și pe adevărații autori. Chiar și actele acelei comisiuni dacă le-ar scoate cineva din arhiva armatei câtă lumină ar putea arunca asupra acelei presupuse răsvrătiri, despre care avem cunoștințe numai din tradițiune și din autobiografia unui fost actuar sas pe acele timpuri.

După ce actele comisiunii făcură calea la Sibiu și d'acolo la Viena, s'a adus sentința după legile penale militare. Executarea aceleia a urmat în Novembre. Locul execuției a fost „Mocirla.” unde s'a întâmplat și răscoala.

Todoran, ca conducător și prin urmare ca cel mai mare vinovat, a fost sfărmat pe roată, alții, ale căror nume nu le cunoaștem, au fost spânzurați tot pe acel loc. Despre Todoran povestesc bătrânii, că și când era pe roată, de i se sfărmau oasele încă: striga „nu vă dați fraților!” până ce și-a dat sufletul. Locul unde e înmormintat Todoran și astăzi se cunoaște pe Mocirla și l-am văzut și eu de mai multe ori ca gimnast.

Așa au știut să se jerească pentru convingerile lor acești vrednici Români. În Todoran vedem o adevărată figură de erou legendar, deamă de a fi cunoscută de

toți Români. Vrednic tovarăș al celui ce cu 22 de ani mai târziu a urmat tot aceeași cale.

După executarea acestei sentințe, care a cerut viața atâtor oameni fruntași, iar despre a lor vinovăție nu suntem întru nimic încredințați, a urmat mare groază și confuziune în regiment. Mulți, foarte mulți dintre cei ce au fost de față la răscoală și au luat parte activă, chiar la început, când comisiunea a început a pune mâna pe conducători, și-au căutau scăpare prin ascunzătorile munților. Iar alții, cari nici aici nu se țineau în deplină siguranță, și-au părăsit veștile părințești și ce aveau aici și au trecut în Moldova.

Pe acea vreme se va fi plâsmuit doina:

„Câți voinici de-a mea măsură
Toți la Moldova trecură,
Acu vine-mi rândul mie,
Lasu-ți mândră doru ție.”

Timp de aproape un an a ținut teroarea și frica în comunele regimentului. La urmă s'a cunoscut și la Viena eroarea, ce s'a făcut prin faptul, că s'au trimis ofițeri foarte puțin cunoscători de popor și limba aceleia. Comanda militară a trimis ca comandant de regiment pe locotenent colonelul Carol de Enzenberg, om prudent și cu mult tact. Acesta cu ajutorul câtorva ofițeri italieni a reușit să liniștească poporul, să-i esplieze formula jurământului și să-l iacă să nu asculte de amăgirile dușmanilor.

Victor Onișor.

Adio!

*Iubirea n'o să o mai cânt
De astăzi nicăire,
Mi-i moartă fericirea
Și ca o floare ruptă 'n vînt
Și înprăștiată pe pămînt
Așa-mi este iubirea.*

*Norocu 'n lume-i schimbător
Și i-i ocupă locul
Adese nenorocul
Și 'n cursul vieții sburător
Nimic nu-i mai înșălător,
Cum e norocul.*

*Adio! dară dragi plăceri,
Și tu copilărie
Ce n'oi mai întâlni-o,
Și tu iubirea mea de eri —
Ce mi-ai deschis un colț de cer,
Vă zic pe veci adio!*

V. B. Munteșcu.

Psichologia mulțimei.

— Fragment. —

De alt-fel, mi-e groază de mulțimi și pentru un alt motiv.

Nu pot să intru într'un teatru, sau să iau parte la o serbare publică. Indată simt acolo o indispoziție ciudată, nesuferită, o enervare grozavă, ca și cum m'ași lupta din resputeri împotriva unei înfringeri neînvinsă și tainice. Și lupt într'adevăr cu sufletul mulțimei, care încearcă să intre în mine.

De multe ori am constatat, că inteligența se mărește, se înalță, când trăiești singur; că se micșorează și se coboară, cum te amesteci iar cu ceilalți oameni. Atingerile, ideile răspândite, tot ce se spune, tot ce ești silit să asculti, să înțelegi și să răspunzi, lucrează asupra minții. Un flux și reflux de idei umblă din cap în cap, din casă în casă, din stradă în stradă, din oraș în oraș, de la popor la popor și stabilește un nivel, o mijlocie de inteligență, în ori ce adunare numeroasă de oameni.

Insușirile de inițiativă intelectuală, de voință liberă, de judecată înțeleaptă și chiar de pătrundere ale ori căruia om izolat dispar, în general, când omul acesta e amestecat cu un număr mare de alți oameni.

Iată aici o bucată dintr'o scrisoare a lordului Chesterfield către fiul său (1751) în care se constată, cu o umilință rară, dispariția asta neașteptată a însușirilor active ale spiritului în ori ce adunare numeroasă;

„Lorodul Macclesfield, care a luat cea mai mare parte la pregătirea binelui și care e unul dintre cei mai mari matematici și astronomi ai Angliei, vorbește apoi, cu o cunoștință adâncă, de chestiunea asta și cu toată limpeziciunea ce se poate întrebuița într'o materie atât de încurcată. Dar, de oare ce cuvintele sale, perioadele și elocința sa erau departe de a fi ca ale mele, mi se dădu mie precăderea în unanimitate, foarte pe nedreptul, o mărturisesc.

Tot-d'a-una va fi așa. Ori ce adunare numeroasă e *mulțime*: ori care ar fi individualitățile ce o compun, nici o dată nu trebuie să vorbești mulțimei numai cu glasul rațiunii pure. Trebuie să te adresezi numai patemilor, sentimentelor și intereselor sale aparente.

„O colectivitate de indivizi nu mai are facultatea de a pricepe, etc.“

Observația asta adâncă a lordului Chesterfield, observație făcută de alt-fel adesea și notată cu interes de filosofii școlii științifice, constituie unul din argumentele cele mai serioase în contra guvernelor reprezentative.

Același fenomen uimitor, se produce ori de câte ori se adună un număr mare de oameni. Toate aceste

persoane, alături una de alta, diferite, deosibite la spirit, la inteligență, la patemi, la creștere, la credință la prejudecăți formează de o dată — numai prin faptul adunării lor — o ființă specială, inzestrată cu un suflet propriu, cu un chip nou de a gândi, comun, care e o resultantă, cu neputință de analizat, a mijlociei părerilor individuale.

E o mulțime și mulțimea asta e cineva, un mare individ colectiv, tot așa de deosibit de o altă mulțime, precum un om e deosibit de alt om.

O vorbă populară zice că „mulțimea nu judecă.“ Ei, de ce nu judecă mulțimea când fie-care individ din mulțime judecă? Pentru ce ar face o mulțime, de o dată, ceea ce nici o unitate a acestei mulțimi n'ar face? Pentru ce are o mulțime porniri neînfrânate, voinți sălbătice, curente stupide, pe care nimic nu le oprește și pentru ce, târâtă de curentecele acestea nejuocate, ea sevărește fapte, pe care nici unul din indivizii ce o compun nu le-ar sevăreși?

Un necunoscut scoate un strigăt și iată că pe toți îi apuca un fel de nebunie și toți, dintr'un singur avânt — căruia nimeni nu îndrăznește măcar să-i se împotrivescă — duși de un singur gând, care într'o clipă le devine comun, cu toate castele, cu toate părerile, credințele, moravurile deosibite, se vor arunca asupra unui om, îl vor măcelări, îl vor inneca fără motiv, aproape fără pretext, când fie-care, dac'ar fi fost singur, ar fi alergat să scape pe acel, pe care-l ucide, chiar dac'ar fi trebuit să-și deie în joc propria sa vieată.

Și când seara fie-care se va fi întors acasă, el se va întreba ce turbare sau ce nebunie l-a apucat, l-a scos de odată din fire, cum a putut să cedeze acestei porniri selbatice?

Pricina e că a încetat de a fi om, pentru a face parte dintr'o mulțime. Voința sa individuală s'a amestecat cu voința comună, cum se amestecă o picătură de apă cu un fluviu.

Personalitatea sa dispăruse, devenind o părțică infimă a unei personalități mari și ciudate, aceea a mulțimei. Groaza ce cuprinde o armată și furtunile astea de păreri, cari trag după ele un popor întreg și nebunia danțurilor macabre, sunt exemple mișcătoare ale aceluiași fenomen.

Intr'un cuvânt, uu e mai de mirat să vezi pe indivizi adunați formând un tot, de cât să vezi moleculele apropiate formând un corp.

Acestui mister trebuie să-i se atribue morala atât de specială a saletor de spectacole și variațiile de ju-

decată atât de ciudate de la publicul repetițiilor generale, la publicul primelor reprezentații și de la acesta la acel al reprezentațiilor următoare și schimbările de efect de la o seara la alta și greșelile opiniunii publice, care osândește niște opere cum e *Carmen*, menite a avea mai târziu un succes imens.

Ceea ce am zis despre mulțimi, trebuie să se aplice, de alt-fel, societății întregi și acela care ar voi să-și păstreze întregimea absolută a cugetului, neatirna-re mândră a judecății sale, adică viața, umanitatea și universul ca observator liber, de asupra ori cărei prejudecăți, a ori cărei credinți preconcept și a ori cărei religii, adeca a ori cărei frici — acela ar trebui

să se depărteze cu totul de cea ce se cheamă legături sociale, căci prostia universală e atât de molipsitoare, în cât el nu va putea să umble cu semenii săi, să vadă și să-i asculte, fără a fi cuprins din toate părțile, contra voinței sale, de convingerile lor, de ideile lor, de superstițiile lor, de tradițiile lor, de prejudecățile lor, car fac să se refrângă asupra lui obiceiurile, legile și morala lor, uimitoare de prefăcătoare și de mișelie.

Cei cari încearcă să se împotrivescă acestor înrîuriri mișcătoare și neîncetate se zbat zădarnic în legăturile mici, neînvinse, nenumărate și aproape nezărite. Pe urmă încetează de a lupta, prea obosiți fiind.

Guy de Maupassant.

Amintire

(Mărioarei.)

Cât de triste și făr' de viață îmi par azi toate! Înaintea mea azi nimic nu mai are preț; chiar de viață mi-s'a urit!

Azi, când dus de barca gândurilor, trec pe dinaintea casei tale, mă prind fiori de nebunie!... Căci far' să vrei, ai dispărut din casa-ți părintească, unde adesea teseam pânza fericirii noastre viitoare.

Astăzi iuzădar își varsă soarele razele, căci în mine nu mai pot stârni căldura vieții.

Nefericită a fost pentru mine ziua, în care am început a te iubi și ca toate acestea te-am iubit de atunci cu tot focul inimei mele, căreia se vede nu i-a fost dat decât să tot iubească.

Cât de fericit eram atunci când plimbându-ne prin ierburi și flori îmi oferați din acestea: „Ochiul șerpelui“ (nu mă uita) și cu câtă dragoste îmi amintesc de acele timpuri, cari azi nu-mi cauzează decât dureri sfâșietoare!...

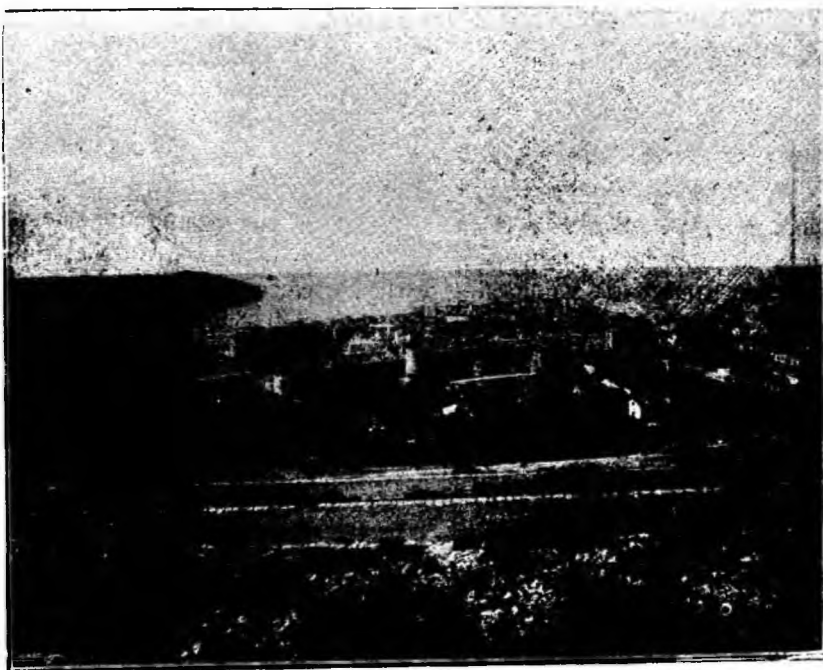
Cât îmi plăcea să-ți privesc ochii ca albastrul cerului, gura-ți roșie trandafirul și buzele-ți catifelate, de pe cari nu me puteam sătura a culege nectar și chipul teu vrednic de model unui pictor eminent!...

Azi — fereastră, pe care adesea priveam stelele de seara e tot deschisă, perdelele sunt desfăcute, dar — în pervazul ferestrii, nu te mai arăți tu, cel mai scump înger ce am iubit vr'odată.

Și dacă gândurile rătăcite îmi amintesc numai chipul teu, sau acele oare în cari ținându-te pe brațe, mă sărutai pe frunte: mă cutremur de emoțiune și simptomele nebuniei îmi bat la ușă.

Și dacă-mi aduc aminte cum ținându-te de mijloc, treceam pe sub ar-

borii, cari făceau să cadă c ploaie de flori și cum ne jucam cu o nevinovăție copilărească, sărutându-ne plini de emoțiune — me iau fiori și părae de lacrimi inundă fața-mi istovită de durere, iar inima-mi, care

Insula Ragusa și Lacrona.

atunci batea iute, acum abia se mișcă... — A fost un an de fericire toată întâlnirea noastră — un fericit an a fost iubirea noastră, dar numai un singur an și eu credeam c'o fi o vecinicie!...

Un „nu mă uita“ ce-l găsesse uneori presat între cărțile mele, portretul tău ce-l port lângă inimă și-l sărut, gândindu-mă la tine și alte multe lucruri, pe cari le păstrez cu o sfîntenie neîntrecută, căci tu mi le-ai dat, de ce nu pot ele, măcar pe un moment să mi te aducă lângă mine? Atâtea prețioase suveniri, atâtea oare fericite ce le-am petrecut la olaltă, de ce nu pot oare ele, să te aducă măcar un moment pe brațul meu?...

Săltând de bucurie te-aș cuprinde și din brațele mele, de lângă inima mea nici chiar moartea n'ar fi în stare să te smulgă. — M'aș ascunde în bucelele părului tău, ca sirenele'n valurile mării și aș uita lumea cu momentele-i trecătoare. De bucuria mea și de dragostea noastră soarele în cursul său ne-ar privi cât de dragi ne-avem...

Ba și milostiv ești tu Doamne și mari sunt pu-

terile tale, de ce nu readuci pe aripile unui vînt ușor dorul dorurilor mele... pe ea... ingerașul meu!?

O dorese, precum pădurea renverzită dorește stourile de paseri cîntărete, precum dorește lipsitul să dea de-o inimă miloasă, care sa-i aline suferințele.

Mi-e dor de vocea ei, mi-e dor de gurița-i, rumenă, ea și obrazii ei, pe cari nu m'am săturat sărutându-i.

Oh! de câte ori îmi pare c'aud îndărătul meu fășăitul hainelor și mersul ei lin.

Dar — sunt numai visuri trecătoare și după ele un vel de întristare să lasă peste vieța mea...

Tresar și iarăși mă deștept din visurile înșelătoare, dar sub privirea imaginilor dureri sfâșietoare mă cuprind și urăsc totul, când te știu pe brațul altuia.

Silita fiind s'a dat altuia și nu — nu mai e cu putință a o mai vedea!

Cine știe, dacă „Mărioara“ din adinecul depărtării se mai gîndește vr'odată la nefericitul ei adorator — sau că și ea e aproape topită de razele soarele iubirii... și cine știe dacă chinurile n'au aruncat-o în groapă...

Viorescu.

Secțiunile „Asociațiunii.“

— Ședințele ținute în 11—14 Iulie a. c. —

Cum am anunțat în unul din numerele trecute, secțiunile Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român s'au întrunit în ședințe anuale la Sibiu. Considerând marea importanță a activității acestor secțiuni pentru literatură și mișcarea noastră culturală, dăm după „Tribuna“ următorul raport:

Ședințele singuratecelor secții s'au început Vineri, în 11 l. c. În aceasta zi, și în cea următoare, Sămbătă a ținut secția școlară două ședințe, iar secția istorică și cea economică a avut câte o ședință în 12 l. c.

În ședințele aceste secțiile s'au ocupat cu probleme din sfera lor specială de activitate, pregătind rapoarte pentru ședințele plenare.

Ședințele plenare s'au ținut în total trei presidate de dl Al. Mocsonyi, presidentul „Asociațiunii.“ Prima ședință s'a ținut Duminecă în 13 l. c. la 3 oare p. m. Au fost prezenți 16 membri.

După deschiderea ședinței prin un frumos discurs al dlui Mocsonyi, prim secretarul „Asociațiunii,“ dl Dr. Diaconovich cetește raportul despre activitatea secțiilor în general, care se ia spre știre.

Se comunică regulamentul modificat al secțiilor, care a fost aprobat de adunarea generală din anul trecut a „Asociațiunii.“

Declarându-se vacante locurile fostilor membri

cav. Porcius, Lebu și Bălan s'a purces la alegerea de membri în secții. Alegerea se face prin votarea secretă.

În secția științifică au fost aleși d-nii Dr. Chețan și Ciotea, iar în cea economică Dr. Diaconovich și Romul Simu.

Membri corespondenți s'au ales:

În secția literară: Nic. Sulica, Enea Hodoș. Dr. Sextil Pușcariu și Dr. Val. Branișce.

În secția istorică: Dr. Ioan Mihalyi, Silvestru Moldovan și Nic. Togan.

În secția științifică: Dr. Ioan Radu și Victor Borlan.

În secția școlară: Dumitru Lăpădat și Dumitru Mosora.

În secția economică: Dr. Nicolae Vecerde, N. Petra-Petrescu și I. A. de Preda.

A urmat la ordinea zilei raportul secției literare asupra chestiunii ortografiei. Fiind timpul înaintat discuția se amână pe ședința următoare.

În ședința II., ținută Luni, în 14 Iulie c. s'a continuat desbaterea în chestia ortografiei. S'a încins o lungă discuție, la care au luat parte mai mulți membri. În urmă s'a decis a se adopta întru toate ortografia stabilită de Academia Română, iar întregirile și modificările propuse de secția literară să se înainteze

Academiei, pentru a fi luate în considerare după posibilitate.

Ședința plenară a treia s'a ținut Luni după amiază, luându-se deciziuni de însemnătate.

Dl Iosif Vulcan cere să se revină asupra chestiei unificării limbii literare, propusă de secția literară și care în ședința anterioară s'au luat de la ordinea zilei.

A urmat o vie discuție, după care s'a primit următoarea propunere făcută de dl Virgil Oniț:

În foaia „Asociațiunii“ să se deschidă o rubrică permanentă, în care atât membri secțiilor cât și alți cultivatori ai limbii românești, să publice expresiuni străine firei limbii românești, cari au intrat în limba noastră, și să se arete totodată termenii corecți și — să se adreseze un chestionar către recunoscutele noastre capacități literare, ca să-și dea părerea că în ce mod s'ar putea ajunge mai cu efecte la dorita unificare a scrierii și vorbirii corecte a limbii românești.

Raportorul secției istorice, dl Vasile Goldiș prezintă ședinței un elaborat anunț și bine studiat în privința dezvoltării și cultivării ramului istoric și geografic.

Secțiunea istorică condusă de dorința de-a lăți cunoștințele despre teritoriul locuit de Români, a aflat de bine să compună un catalog al numirilor de locuri din acest teritoriu.

Dl Vasile Goldiș espune în raportul său, că chestiunea redigerii unui catalog adică dicționar geografic numai în timpul din urmă a fost urmărită cu atențiune și din partea noastră a Românilor. Și ca să se poată da acestei întrebări o rezolvare așa precum o dorește secția istorică dl raportor, cu părere de rău, trece peste proiectul unui catalog alfabetic al numirilor de locuri din ținuturile locuite Români, pe care l-a prezentat dl Silvestru Moldovan la rugarea dlui vicepreședinte al „Asociațiunii“ și propune, cam după felul marelui dicționar geografic al României, compunerea unui dicționar geografic.

După oare-care discuție în privința posibilității executării se primește propunerea secției istorice ca: să se publice concurs pentru descrierea toponomastică și geografică a comitatelor locuite de Români, oferindu-se premiul de 500 cor. pentru cel mai bun elaborat. Procedându-se astfel vom avea cu timpul un dicționar geografic complet.

Afară de aceasta remunerare premiul se va mai împărți și de alte avantaje, cari la timpul său se vor face cunoscute în foaia „Asociațiunii.“

Mai departe secția istorică a făcut, prin raportorul său, propunerea ca să se edee un album colorat,

în care să fie reprezentate în părechi câte un copil și o copilă, fecior și o fată, bărbat și o femeie, moșneag și bătrână, în felul costumelor lor. Coloratura va înfățișa costumele în realitatea lor. Pe lângă aceasta albumul va cuprinde și o descriere detaliată și exactă a părților costumului și va conține și numele fiecărei bucați de costum.

Propunerea secției pentru edarea acestui album, care atât din punct de vedere etnografic cât și folcloric este de mare importanță, a fost primită.

Raportorul secției școlare protopresbiterul Dr. I. Stroia își espune vederile și aprecierile asupra școalelor și în special asupra bibliotecilor stabile și ambulante ale despărțămintelor „Asociațiunii.“ asupra învățătorilor, elevilor dela școalele noastre de toate categoriile și dela școalele străine, asupra școalelor de meseriași și ca să poată constata în mod exact cusururile și starea generală a instrucțiunii la poporul nostru, propune mai multe formulare după cari să se poată statori o statistică specială a stării instrucțiunii noastre.

Propunerea se primește.

Asemenea se primesc și propunerile a) ca să se stărne pe lângă comitetul central, ca pe anul viitor să iee în buget o sumă mai mare spre a se putea procura opurile cele mai nouă, cari să se pună apoi la dispoziția secției; b) publicațiile îndată după apariție să se trimită secțiilor; c) să se publice conspectul bibliografic al anului expirat în nrul 1 al foaiei „Asociațiunii.“

Raportorul secției școlastice își exprimă în fine dorința ca „Asociațiunea“ în înțelegere cu „Reuniunea femeilor române din Sibiu“ să facă pașii necesari pentru înființarea unei preparandii de fete.

Raportorul secției științifice, d-nul Arseniu Vlaicu prezintă ședinței manuscriptele: Tuberculosa și difterita de S. Stoica și Nomenclatura botanică de C. Barcianu. Primul manuscript se recomandă spre tipărire, iar al doilea nu, fiindcă de curând a mai apărut un op de asemenea conținut.

În fine secretarul general anunțând dispozițiile luate pentru ședința festivă a secțiilor „Asociațiunii“ precum: Rap. an. despre activitatea secțiilor; discursuri comemorative — asupra decedatului membru Dr. Vuia, citirea de disertații științifice, literare, valorosul președinte al „Asociațiunii“ dl Dr. Al. Mocsonyi își exprimă în călduroase cuvinte bucuria, ce o simte, văzând, că secțiile s'au pus pe terenul unei lucrări serioase și stăruitoare, care promite roade îmbelșugate în țarina românească și încheie ședința plenară.

Adunarea desp. Bistrița al „Asociațiunii” la Monor.

— Raport special. —

Adunarea cercuală a despărțământului Bistrița al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român,” cum am anunțat deja, s'a ținut Duminecă în 20 Iulie n. a. e. în marea comună Monor. Adunarea a fost una dintre cele mai imposante și bine cercetate, iar primirea ce s'a făcut comitetului cercual din Bistrița a întrecut ori ce așteptări.

Comitetul cercual a plecat din orașul Bistrița dimineața la 5 oare luând parte încă în afuă de membrii din comitet domnii Gerasim Domide, protopop, iar din comuna Șieut dl vicar al Năsăudului Ciril Deac. Comitetului cercual și oaspeților, ce au sosit dela Bistrița le-a eșit intru întimpinare încă în comuna Șieut un banderiu de 24 călăreți din comuna Monor sub conducerea dlui învățator Adace. Acest banderiu a făcut suita comitetului cercual, iar la hotarul Monorului dl învățator Adace a salutat comitetul și pe oaspeții sosiți. Asemenea în capul comunei, unde era așezată în spalir de amîndouă părțile drumului tinerimea școlară și tot poporul din Monor, îmbrăcați în frumoase haine de sîrbătoare, în frunte cu inteligența din loc, comitetul a fost bineventat de dl director al școlii fundamentale, Vasile Onigaș. Acestor bineventări din însărcinarea comitetului cercual a răspuns dl G. Domide.

De aici comitetul a mers pe jos însoțit de tot poporul, în frunte cu muzica care cânta marșul lui Mihail Viteazul. Toți au luat parte apoi la serviciul divin, care l-a celebrat dl protopop *Domide*, asistat de octogenarul preot Petru *Tanco* și dl Simeon *Tanco*, care la urmă a ținut un avîntat discus, în care a arătat însămnătatea zilei pentru Monor și menirea și problemele mari ale Asociațiunii.

După serviciul divin la oarele 11 s'a început ședința adunării cercuale, care s'a ținut în biserică.

Dl Dr. D. *Login*, ca președinte ad hoc a deschis ședința prin următorul discurs, predat cu multă vervă și însuflețire:

Onorată adunare generală!

Când urgia uitărei de sine copleșise pe urmașii colonilor din Dacia superioară, iar în biserică românească glasul evangeliului începu a se propovădui în limba slavonă, atunci poporul românesc, stăpânul acestor plaiuri, cade aservit gliiei.

Peste fica depărtată a mamei Roma se așează întunerecul de îndoită, lungă și grea robie. Moartea amenința cu un sfîrșit rușinos pe una din cele mai strălucite vlăstare, ce așezată cu înțelepciune pe aceste plaiuri sfinte, în butul roirurilor de primejdii prinse rădăcină profundă și dăduse roade bogate.

Însași uitarea urise deja leneșă trecere a vremii, și linștea oarbă nu mai înțelegea nici zîmăitul cel fără sfîrșit ce-l producea fiinta firei.

În aceasta agonie nesfîrșită, pe cerul întunecat a neamului nostru deodată străluce o rază dulce de lumină.

Biserica românească îmbracă haină smerită, dar strălucitoare, căci de pe altarul Domnului începe ves-

tirea cuvîntului adevărului în străvechea și împodobită glăsuire strămoșească.

Acesta este primul și greul început a redestep-tării mîntuitoare.

Onorată adunare generală!

Înaintășii noștri, care au pregătit prezentul și și-au asigurat prin fapăturile lor mărețe falnice locuri și neperitoare în istoria poporului nostru, înțelegînd versul timpului știind că învățătura este isvorul cunoștințelor, simțind că cunoștințele sunt mama științei și aprițiind, ea știința este mama culturii, — în un moment de senină înălțare și avînt patriotic au înființat asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român.

Asociațiunea, acest focar luminos, ce a revărsat și începe a străluci și cu iubelșug a-și inunda razele ei de lumină asupra poporului român, cu dragoste curată, de mamă adevărată, chiamă pe fii poporului român, ca cu rivnă să se adape la izvoarele binefăcătoare și dătătoare de viață a învățătura limbii străbune, a propășirei luminătoare și a culturii

Îndeamnă pe unul fiecare, ca în armonioasă conlucrare oferindu-i ei obol de sprijinire, urmându-i învățăturile și povătuirile înțelepte să avîntăm și înălțăm inimile noastre în cultul divin și neînfricată iubire a limbii strămoșești, a acestui diadem strălucit și prețios ce e-însași viața noastră, — să ne luminăm mințile și să ne îmbogățim și întărim cu armele luminei și a culturii, ca așa cu atît mai ușor să putem învinge greul traiu al vieții noastre, asigurând totodată urmașilor moștenirea părintească.

Onorată adunare generală!

Comitetul cercual al Bistriței hotărînd ținerea adunării generale pentru acest an în comuna Monor, modesta mea persoană a ajuns-o deosebitul onor să o conducă.

În aceste momente sîrbătorești și înălțătoare, sufletul meu e, cuprins de un fior mîndru, plin de încredere fiind că aceasta zi de sîrbătorire va pune și aci începutul unei activități continue și roditoare spre luminarea și cultivarea iubitelui nostru popor.

Povțuit de aceasta credință firmă, dorind prosperare și roade bune muncii noastre, salutându-vă cu dragoste frățască, deschid ședința.

În ordinea zilei a urmat raportul comitetului despre activitatea dela adunarea generală din Borgo-Prund încoace. Din acest raport cetit de secretarul Dr. V. Onișor, scoatem următoarele date:

Ședințele comitetului. În timpul de la ultima adunare cercuală comitetul a ținut 4 ședințe, în care a rezolvat agentele care îi cad în sfera de activitate. În ședința din 10 Iunie 1901 s'a făcut constituirea comitetului cercual ales pe perioada 1901—1904 alegîndu-se de vice-președinte Dr. G. Tripon, secretar Dr. V. Onișor, cassar Dr. Ioan Malaiu, controlor Dr. D. Login. Funcționarii au rămas cei de mai nainte. — În aceeași ședință s'a decis, ca biblioteca care pîn'atunci a fost în Bistrița, să se transpună în agentura Borgo-Prund

care hotărâre mai târziu s'a și executat. Aducându-se în discuție programul de activitate al comitetului s'a constatat necesitatea de a se escrie premii pentru anumite scopuri ce cad în cadrele statutelor, spre acest scop au oferit domnii membrii din comitet: Dr. Gavrii Tripon, Dr. Vasile Pahone și Dr. George Linul câte un premiu de 20 coroane în aur spre scopuri, ce le va statori comitetul ulterior. S'a accentuat și necesitatea de a se ținea prelegeri populare în comune.

În ședința din 18 Decembre s'a incredințat cu conducerea despărțământului d-l G. Tripon, fiindcă directorul desp. d-l Vasile Ranta și-a permutat domiciliul la Cluj, asemenea cu purtarea agendelor de cassă s'a incredințat secretarul. În această ședință s'a raportat, că comitetul aranjator al petrecerii din Borgo-Prund dela adunarea cercuală a pus la dispoziția desp. venitul curat de 92 cor. 34 bani cu scopul de a se înființa o bibliotecă populară.

În ședința din 7 Martie în urma circularei comitetului central, în care direcțiunea desp. e recercată a înainta propunere pentru acordarea cuotei corespunzătoare din suma de 2000 K. luată în bugetul anului 1901 pentru trebuințe scolare, se hotărăște a se cere cuota corespunzătoare, care cerându-se s'a și obținut în suma de K. 6075. Tot atunci s'a raportat, că s'a înaintat comitetului central raport despre activitatea desp. pe 1901 că taxele s'au încassat și s'a trimes cassei centrale după subtragerea celor 20%. S'a prezentat lista cărților ce sunt a se comanda pentru bibliotecă, dându-se secretarului autorisare să facă comanda, s'a hotărât scrierea concursului pentru cele 3 premii statorindu-se un premiu pentru pomărit, pentru stupărit și unul pentru cea mai bună disertație ce se va ceta la adunarea cercuală. Concursul s'a scris și publicat în toate foile românești.

În ultima ședință din 17 Iulie s'au censurat raporturile ce se prezintă în adunarea de azi, rațiociniul cassarului și bugetul și s'a hotărât asupra decernerii premiilor.

Starea cassei. Încassarea taxelor dela membrii s'a făcut prin organele despărțământului, cu o mică excepțiune.

Cum dovedesc registrele cassei în 1901 s'au încassat taxele dela 26 membri ordinari în sumă de 260 K., iar de la 3 membri ord. a încassat cassa centrala prin postă, s'au încassat apoi contribuiri dela mai mulți pentru scopurile desp. în suma de 111 K. Din taxele încassate s'au trimes cassei centrale suma de 208 K., iar restul s'a reținut pentru despărțământ.

Comitetul aranjator al petrecerii din Borgo-Prund ținută în 3 Iulie a tr. a pus la dispoziția noastră venitul curat în sumă de 92 K. 34 b. care venit s'a întrebuințat la înființarea bibliotecelor, cum va fi vorba mai târziu. Tot pentru bibliotecă a votat și direcțiunea institutului „Bistrițiana“ suma de 100 K., care s'a și solvit, pentruce la acest loc se exprimă mulțumite institutului.

Cheltuielile desp. în anul trecut, cum se vede din datele prezentate de cassă, n'au trecut cadrele bugetului.

Membrii. Deși n'avem un număr însemnat de membri, dar putem constata cu satisfacție, că în decursul anului trecut numărul membrilor ni s'a sporit și mai ales numărul membrilor contributory pentru

scopurile desp. a fost considerabil în agentura Borgo-Prund.

La finea anului 1901 avem următoarele categorii de membri:

a) fundatori	6
b) pe viața	8
c) ordinari	29

Au contribuit în mare număr pentru scopurile desp. în agentura Borgo-Prund în urma lucrării ne oboșite a cassarului Dr. V. Hângănuț, asemenea și în agentura Șoimuș. Sperăm că agentura Monor încă nu va rămânea în urma acestora.

Bibliotecile despărțământului. Pân'acum despărțământului nostru a avut numai o singură bibliotecă populară, care a fost un an în Bistriță, în Iunie a. tr. s'a hotărât să se transpună în agentura Borgo-Prund, unde s'a și dus și dat în folosința poporului. Mai ales peste iarnă poporul nostru citește cu multă dragoste.

Din sumele, ce s'au destinat în anul trecut spre scopurile desp., s'au mai aranjat încă 2 biblioteci, care de toamnă se vor da spre întrebuințare una în vr'o agentură, iar alta în Bistrița. Afară de aceea din suma ce s'a dăruit de inst., „Bistrițiana“ și încă cu alte venite ce se vor face, se va procura nu peste mult încă și a patra bibliotecă populară.

Agenturile. Numărul agenturilor e tot cel din anul trecut. Mai activă s'a dovedit agentura din Valea Bărgăului, care în sine e un mic despărțământ. Asemenea s'au încassat regulat taxele și în agentura Șoimușului. Sperăm, că agentura Monor încă nu se va lăsa întrecută de celelalte.

Dorința noastră ar fi că în viitor să se sporească numărul agenturilor. Comitetul cercual și-a făcut datoria, inteligența din comune însă a răspuns cu puțin zel apelului nostru.

Activitatea noastră în viitor nu poate fi alta, decât de a spori numărul agenturilor și de a deștepta interesul masei populare pentru Asociațiune.

Concursurile. Pentru a îndemna poporul și în mod real la un progres s'au scris și în anul acesta 3 premii de câte 20 cor. în aur, dăruite de membrii în comitet Dr. G. Tripon, Dr. V. Pahone și Dr. George Linul. Despre rezultatul concursului se va raporta deosebit.

După aceea s'a ctit rațiociniul pe 1901 și proiectul de buget. Toate aceste revizuindu-se de comisiunea constătătoare din domnii: Ciril Deac, Gerasim Domide și Vasile Onigaș, pe baza raportului prezentat de această comisiune, adunarea cercuală a luat spre știre raportul despre activitatea comitetului și i-a exprimat mulțumite, a dat espresiunea recunoștinței față de donatori, a aprobat rațiociniul pe 1901 și a primit bugetul pe 1903.

Disertațiunii au ținut domnii: Teodor A. Bogdan, învețator în Bistrița: Cunoașterea pământului și gunoiera lui, care a obținut premiul de 20 cor. în aur, apoi d-l Ioan Bărganu, preot în Ruștior într'un stil și mod de tractare foarte potrivit a vorbit despre „Unele scăderi în lucrarea pământului și în viața poporului nostru.“ Disertațiunile au fost ascultate cu mare plăcere, iar domnii disertați au fost onorați cu aplause.

Cu alogerea delegaților pentru adunarea generală dela Oravița s'a incredințat comitetul cercual.

Dintre cele 3 premii de câte 20 cor. în aur s'a distribuit premiul pentru pomărit economului Pavel Turcu din Vinda, iar cel pentru disertație d-lui Teodor A. Bogdan. Premiul pentru stupărit nu s'a distribuit, ci se va escrie din nou în anul viitor. Tot cu această ocaziune s'au distribuit între popor și 10 exemplare din „Legiuirea terii noastre,” donate de autor.

Ședința isprăvindu-se la oara 1 după prânz, s'a ținut un banchet, la care au luat parte toți inteligenții prezenți. S'au ținut cu acest prilej mai multe toast, dintre cari amintesc al d-lui Onigaș pentru comitetul cercual, d-l Dr. Login a vorbit pentru comitetul central

d-l Bărsan despre menirea Asociațiunii, d-l Dr. Onișor despre scopurile despărțemintelor și agenților ridicând păharul pentru prosperitatea agenturii Monor, d-l Domide pentru dame.

După banchet oaspeții au privit jocul popular și au vizitat grădina școlară, unde au lăudat stupăria condusă foarte bine de d-l învățător Romanessi.

De seară s'a ținut petrecere în școala confesională, care a fost frumos decorată. Petrecerea a fost bine cercetată și a reușit peste așteptare. Venitul curat se destinează pentru înființarea unei biblioteci populare.

Nr. 479—1902.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învățător (învățătoare) ordinar la școala civilă de fete a Asociațiunii se publică concurs cu termenul până la 25 August a. e. st. n.

Doritorii (doritoarele) de a ocupa acest post să își înainteze cererile până la termenul indicat comitetului Asociațiunii în Sibiu (Strada Morii nr. 8) pe lângă următoarele documente:

1. Atestat de botez:

2. Document despre cualificațiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învățători ordinari la școlile civile având preferință cei-ce au cualificațiunea specială pentru limbi și istorie (nyelv és történettudományi szaksoport.)

3. Arătarea despre studiile pregătitoare și ocupațiunea de până acuma.

4. Să dovedească, că posed perfect limba română în vorbire și scriere.

Concurentul (concurenta) ales va avea să observe dispozițiunile statutului de organizare al școalei.

Învățătorul ordinar, până când e provisor, primește salar anual K. 1400. —, solvit în rate lunare anticipative și K. 300. —, bani de cuartir, solviți în 4 rate trilunare, iar devenind definitiv primește salar anual de K. 1800. —, bani de cuartir K. 400. —, 5 cuinquinale à K. 200. —, și drept de pensie dela stat, unde va solvi taxele prescise, învățătoarea provisorie primește salar anual de 800. — și întreagă întreținerea în internatul școalei, iar cea de definitivă primește salar anual de K. 1200. —, întreagă întreținerea în internat, cuinquinale și drept de pensie ca învățătorul. Învățătoarea locuind în internat, va avea să dea directoarei mână de ajutor la agendele internatului

Cererile întrate după termen nu se vor lua în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii ținută în 23 Iulie 1902.

Iosif Sterca Șuluțu
vice-president.

Dr. Beu
secr. II.

A P E L.

Onorat Public cetitor!

Treizeci de ani sunt trecuți de când s'a înființat societatea pentru crearea unui fond de teatru românesc și deși acestei societăți i-a succedat de a face progrese uimitoare adunând o avere ce-i aduce un venit anual de preste 20 mii coroane — și de și interesul poporului nostru după teatru este în continuă creștere totuș pe lângă toate sfurtările până acuma nu ne-au succedat încă ca se putem avea și noi o trupă stabilă de actori români.

Nici nu-i mare mirare, căci dacă vom lua în considerare greutatea la cari ar putea fi spusă o trupă de actori fie chiar și ambulată — ce s'ar înființa aici la noi, trebuie se recunoaștem că numai cu ajutorul ce ar putea să-l aibă ca subvențiune din fondul de teatru și fără de a putea conta mai sigur de cât în prezent la sprijinul publicului, o astfel de societate nu mult progres ar putea se face.

Noi românii din Ungaria și Transilvania în puține orașe suntem așezați în masse mai compacte spre a forma un public numeros și entusiasmă pentru sprijinirea Thaliei române.

Avem prea puțin public pentru teatru, aceasta o recunoaștem cu toții, deci ca se putem nu numai înființa dar și sustinea teatrul ne trebuie mai înainte de toate public și ca se avem public ne trebuie se ni-l acvirm.

A te îngriji ca se ai actori buii pentru teatru nu-i un lucru atât de greu ca a te îngriji să-ți câștigi public care se sprijinească teatrul.

Massa cea mai compactă din care se compune poporul românesc e fără îndoială țărănimea, poporul agricol. Prin acesta și pentru aceste se înființăm noi teatru întogmai cum am purces și cu corurile plugarilor.

Ca se putem înse stîrni mai repede în popor gustul pentru teatru după modesta mea părere trebuie să începem mai întâiu cu reprezentarea unor piese religioase spre a convinge pre popor că teatrul nu e o simplă comedie precum și-l închipuesc unii ci el este una dintre cele mai însemnate instituțiuni culturale în viața popoarelor și afară de biserică și școală nu-i

altă instituțiune culturală care să pătrundă așa direct în sufletul oamenilor ca și teatrul.

Am băgat de samă cu cât interes e asultată la sale reprezentațiunea Irodiosului de pe la sărbătorile Crăciunului și am ajuns la convingere că o piesă mai mare scrisă anume pentru sărbătorile crăciunului ar putea se aibă un și mai mare efect, servind un mijloc puternic la dezvoltarea gustului pentru teatru în popor.

Eată deci pe ce cale cred eu de a se putea acvira publicul pentru teatru; de aceea m'am și decis de a scoate la lumină câteva piese religioase scrise anume pentru poporul de la sate și ușoare spre a putea fi reprezentate chiar și de pruncii scolari.

Dacă voi fi atât de norocos încât prin acestea să pot contribui și eu în câteva la dezvoltarea gustului pentru teatru în poporul nostru osteneala muncii mele va fi pe deplin resplătită.

Prima piesă de acest fel ce am scos de sub tipariu e intitulată:

Răsplată păcătosului.

Piesă de crăciun în trei acte, prelucrată după A. Oppitz.

Persoanele :

Simeon bătrânul,
Un păstor bătrân,
Un păstor tiner ca servitor la cel dintâiu,
Iosif,
Irod.
Un Vameș,

Babinul Hillel
Trei filosofi de la răsărit,
Un soldat,
Păstori, soldați.

Actul I. și al III. să petreacă în jurul Vifleimului iar al II-lea în palat l regelui Irod.

Pentru ca să-mi pot acoperi spesele de tipariu căci la ceva profit nu contez *rog pe onoratul public românesc* să binevoiască de a sprigini modesta mea încercare.

Comandele sunt de a se face la subscrisul în Șoimuș u. p. Nagy-Sajó comitatul Bistrița-Năsăud.

Un exemplar broșurat trimis franco prin poștă costă 30 bani, 12 exemplare deodată comandate numai C. l. 80.

Pentru întesnierea în loc de a scrie roburile pentru predarea piesei prin ce se pierde mult timp, fiind prețul foarte moderat să recomandă de a o procura ori și cine de-odată în douăsprezece exemplare adecă pentru fie care persoană ce primește rol câte un exemplar.

A mai eșit de sub tipariu și să află de vnzare la subscrisul o mică scriere populară intitulată.

Isvorul Precestei sau minunile dela Lourdes.

Prețul unui exemplar broșurat 20 bani, prețul unui exemplar legat 40 bani, 10 exemplare broșurate deodată comandate 1 coroană, 10 exemplare legate deodată comandate 2 coroane.

Șoimuș la 20/VII 1902

Ioan Baciuc preot.

Dr. Victor Onișor.

Legiuirea țerii noastre

Cunoștințe de drept constituțional

O broșură de 98. pag. format octav.

Instrucțiuni despre dreptul electoral, întrebuintarea lui, organizarea puterii legiuitoare și modul de funcționare.

De lipsă pentru toți cărturarii români și mai ales pentru preoți și învățători.

Se capătă la administrație cu prețul de 1 Coroană, preoților și învățătorilor se dă cu prețul de jumătate + 5 bani porto postal.

Almanachul societății de lectură

„PETRU MAJOR“

BUDAPESTA 1901.

O elegantă carte de 144 pag. format 8° mare.

EDIȚIE DE LUX.

Se capătă la administrație cu 4 Coroane + porto 30 bani.

Expozițiune universală din Paris 1900:
Grand Prix — Cea mai înaltă distincțiune.

MĂȘINELE DE CUSUT

Originale.

≡ SINGER ≡

SUNT

in întrebuințare cele mai eftine,

fiind mai cele bune, posedând următoarele avantagii:

- Aproape nemărginită durată** prin întrebuințarea numai a cel mai bun material, precum unei justire cu îngrijire.
- Construcțiune simplă**, devenind prin urmare învățarea mănuirei — și folosirea — mașinei foarte ușurate și vitesse; reparațiuni foarte rari.
- Ceea mai mare aptitudine**, pe lângă o frumuseță desevirșită a împunsăturii în stofă moale sau chiar în cele mai dure.
- Așezarea acului se esecută fără măsură**; o așezare greșită este esclusă și prin urmare o întrebuințare neînsemnată de ace.
- Mersul fără sgomot** cu călcare ușoară.

Avantaj deosebit la cumpărarea unei mașine de cusut Singer:

Ori și care client primește instruirea amănunțită în

cursurile noastre gratuite de cusut și de brodărie artistică

prin personalul nostru didactic, educat într'adins pentru acest scop.

Magazine în ori și care localitate mai mare

Mașinele de cusut Originale Singer veritabile, se pot cumpăra numai în magazinurile noastre propriie.

Mașinele de cusut Originale Singer veritabile, se pot cumpăra numai în magazinurile noastre propriie.